

Állásfoglalás nyílt végű pénzügyi lízing teljes hiteldíj mutatójának számítása tárgyában

A Kérelmező (a továbbiakban: Pénzügyi vállalkozás) állásfoglalás iránti kérelemmel (a továbbiakban: Beadvány) fordult a Magyar Nemzeti Bankhoz (a továbbiakban: MNB) a teljes hiteldíj mutató meghatározásáról, számításáról és közzétételéről szóló 83/2010. (III. 25.) Korm. rendelet (a továbbiakban: THM rendelet) szerinti teljes hiteldíj mutató (a továbbiakban: THM) számításával kapcsolatban.

I. A Beadványban vázolt tényállás és a Pénzügyi vállalkozás álláspontja

A Pénzügyi vállalkozás a Beadványban foglaltak szerint a jövőben nyílt végű pénzügyi lízing szolgáltatást kíván nyújtani fogyasztók részére.

A Pénzügyi vállalkozás a Beadványban kifejtette, hogy a piaci gyakorlat szerint a pénzügyi lízingre vonatkozó THM számításakor a kalkuláció részét képezi a lízingtárgy vételárának összegére eső általános forgalmi adó (a továbbiakban: ÁFA) összege is.

A Beadványban foglaltak szerint zárt végű pénzügyi lízing esetén az ügyfél a lízingdíjak maradéktalan megfizetésével a futamidő végén automatikusan tulajdonjogot szerez, ezért ezt a lízingtípust az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény (a továbbiakban: Áfa tv.) termékértékesítésnek tekinti, így már a lízingtárgy birtokbaadásakor beáll a teljes vételár vonatkozásában a lízingbeadó forgalmi adó fizetési kötelezettsége, és mivel a lízingbevevő a lízingtárgy tulajdonjogát a lízingszerződés alapján biztosan megszerzi, ennek megfelelően a lízingbevevő is a futamidő elején egyösszegben rendezi az ÁFA összegét a lízingbeadó irányába. Zárt végű pénzügyi lízingnél a lízingbeadó által folyósított összeg, amely egyben a finanszírozott összeg is, a bruttó vételár csökkentve a bruttó önerővel. Ez az összeg képezi a THM számítás alapját, és a lízingdíj erre az összegre, mint tőkeösszegre kalkulálódik.

A Beadványban kifejtettek szerint nyílt végű pénzügyi lízing esetén a lízingtárgy az utolsó lízingdíj megfizetésével nem automatikusan, hanem a lízingbevevő döntésétől függően kerül a lízingbevevő tulajdonába, így ezt a lízingtípust az Áfa tv. bérbeadásra irányuló szolgáltatásnak tekinti. Erre figyelemmel a lízingbevevő a lízingtárgy vételárára eső ÁFA összegét részletekben, az egyes lízingdíjak esedékességekor fizeti meg, azaz a lízingdíjak tőkerészéről az ÁFA összegét tartalmazó számla készül a szerződés szerinti időszakonként. Minderre figyelemmel nyílt végű pénzügyi lízingnél a lízingbeadó által ténylegesen finanszírozott összeg a nettó vételár csökkentve a nettó önerővel, azaz a kezdő lízingdíjjal. A lízingdíj – ideértve a fizetendő ügyleti kamatot is – a finanszírozott összegre, mint tőkeösszegre kalkulálódik, a THM értékét viszont a THM rendelet alapján ez esetben is a folyósított bruttó összegre vetítve határozzák meg a piaci szereplők.

Fentiek eredményeképpen a Pénzügyi vállalkozás arra a következtetésre jutott, hogy nyílt végű pénzügyi lízing esetében a THM értéke minden esetben kisebb lesz, mint az ügyleti kamatláb, hiszen a lízingdíj a (nettó) finanszírozott összegből kerül kiszámításra, míg a THM meghatározásakor egy magasabb összegből, a bruttó folyósított összegből kell kiindulni, továbbá a „törlesztőrészlet” meghatározása során a lízingdíj tőke részét terhelő ÁFA-t is figyelembe kell venni.

A Pénzügyi vállalkozás álláspontja szerint a THM számítás ezen módja megfelel a THM rendelet 3. § (1) bekezdésében foglaltaknak, miszerint a teljes hiteldíj mutató számításánál figyelembe kell venni a fogyasztó által a hitelszerződés és a lízingszerződés kapcsán fizetendő összes díjat, beleértve a kamatot, díjat, jutalékot, költséget és adót is. A Pénzügyi vállalkozás véleménye szerint ugyanakkor ezen számítási mód a fogyasztók számára nehezen kommunikálható és értelmezhető helyzetet teremt.

II. Jogkérdés

A Beadványban foglaltakkal összefüggésben az alábbi jogértelmezési kérdés merül fel:

A nyílt végű pénzügyi lízingre vonatkozó kereskedelmi kommunikációban megjelenítendő THM értékét – illetve a THM számítás alapjául szolgáló hitelösszeget – a bruttó vételár és a bruttó önerő különbözeteként, azaz a kereskedőnek folyósított összeg alapulvételével kell-e meghatározni?

III. Az MNB álláspontja

A Beadványban foglaltakkal összefüggésben az MNB az alábbi álláspontot alakította ki:

A pénzügyi lízing a bérlet, az adásvétel és a hitelezés elemeit ötvözi. A zárt végű pénzügyi lízing célja a lízingtárgy tulajdonjogának lízingbevevő általi megszerzése a futamidő végén, ezzel szemben nyílt végű pénzügyi lízing esetén a lízingbevevő tulajdonszerzése csak opcionális, a szerződés alapján lehetősége nyílik arra, hogy a maradványérték fejében a lízingtárgy tulajdonjogát megszerezze.

Fentiekre tekintettel az Áfa tv.¹ a zárt végű pénzügyi lízinget termékértékesítésnek, míg a nyílt végű pénzügyi lízinget szolgáltatásnyújtásnak tekinti, ezért a két konstrukció esetében eltérően alakul az ÁFA megfizetésének esedékessége. Zárt végű pénzügyi lízing esetén a teljes vételár vonatkozásában már a lízingtárgy birtokbaadásakor beáll a lízingbeadó ÁFA fizetési kötelezettsége, mely összeget a lízingbevevő is a futamidő kezdetén, az önerő részeként fizeti meg a lízingbeadó részére. Nyílt végű pénzügyi lízing esetében viszont a lízingbevevő az ÁFA összegét részletekben, az egyes lízingdíjak esedékességekor fizeti meg, ebből fakadóan az ügylet nettó elszámolásra épül. E konstrukciónál a finanszírozott összeg ÁFA-tartalma nem része a kamatszámítás alapjának. A nettó lízingdíj – mely a nettó tőkerészből és a nettó tőke kamatából áll – feleltethető meg egy kölcsön annuitásos törlesztőrészletének, a bruttó lízingdíjat a nettó lízingdíj és az ÁFA együttes összege teszi ki.

A THM-re vonatkozó alapvető rendelkezéseket a fogyasztónak nyújtott hitelről szóló 2009. évi CLXII. törvény (a továbbiakban: Fhtv.), a THM meghatározására, számítására és közzétételére vonatkozó részletes szabályokat pedig a THM rendelet rögzíti.

Az Fhtv. 1. § (2) bekezdés a) pontja szerint – a fogyasztói hitelmegállapodásokról szóló uniós irányelv² hatályával összhangban – nem kell alkalmazni a törvény rendelkezéseit „*olyan bérletre vagy haszonbérletre, amely a bérleti vagy haszonbérlet tárgyát képező dologra a fogyasztó számára vételi kötelezettséget nem keletkeztet, vagy a hitelező számára vételi kötelezettség előírására vonatkozó jogosultságot nem biztosít*”. A THM rendelet 1. §-a szerint a rendelet előírásait az Fhtv. hatálya alá tartozó hitel és pénzügyi lízing esetén kell alkalmazni.

Az Fhtv. hivatkozott rendelkezése értelmében a nyílt végű pénzügyi lízing nem tartozik az Fhtv. – és ily módon a THM rendelet – hatálya alá, a jelenleg hatályos szabályozás alapján tehát – az Fhtv. 1. § (3) bekezdésére³ is figyelemmel – csak a zárt végű pénzügyi lízingre alkalmazandók a THM-re vonatkozó rendelkezések.

Megjegyzendő ugyanakkor, hogy az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/2225 irányelvének (a továbbiakban: CCD II) hatályát a nyílt végű pénzügyi lízingre is kiterjesztették, így kizárólag azon konstrukciók esnek kívül a fogyasztói hitelmegállapodásokra vonatkozó – átültetésre váró – uniós irányelvi szabályozás hatályán, amelyek a megállapodás tárgya tekintetében a fogyasztó általi megvásárlás lehetőségét sem hordozzák magukban.

A CCD II preambuluma a hatály kiterjesztéséről az alábbiakat rögzíti:

„(15) [...] a magas szintű fogyasztóvédelem biztosítása és a határokon átnyúló fogyasztói hitelek piacának segítése érdekében ezen irányelv hatályának ki kell terjednie néhány, a 2008/48/EK irányelv hatálya alól kizárt megállapodásra [...] ezen irányelv hatálya alól nem zárhatók ki a vételi opciót magukban foglaló bérleti vagy lízingmegállapodások [...]

(19) Azon bérleti és lízingmegállapodásokat – így például a tisztán bérleti megállapodásokat –, amelyek esetében a megállapodás tárgyának tekintetében sem magában a megállapodásban, sem más különálló megállapodásban nem állapítják meg a fogyasztó általi megvásárlás kötelezettségét vagy lehetőségét, nem kell ezen irányelv hatálya alá vonni, tekintve, hogy azok nem járnak a tulajdonnak a szerződés lejártakor történő esetleges átruházásával.”

A CCD II hatályára vonatkozó 2. cikk (2) bekezdésének g) pontja szerint „*ezen irányelv nem alkalmazandó a következőkre: [...] g) olyan bérleti vagy lízingmegállapodások, amelyek esetében sem magában a megállapodásban, sem más különálló megállapodásban nem állapítanak meg vételi kötelezettséget vagy opciót a megállapodás tárgya tekintetében*”.

¹ Áfa tv. 10. § a) pont és 13. § (1) bekezdés

² Az Európai Parlament és a Tanács 2008/48/EK irányelve a fogyasztói hitelmegállapodásokról és a 87/102/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről

³ „E törvény rendelkezéseit kell alkalmazni a fogyasztónak nyújtott pénzügyi lízingre azzal, hogy ahol e törvény hitelt említ, ott pénzügyi lízinget, ahol törlesztőrészletet említ, ott a lízingdíjat kell érteni.”

A CCD II szabályait – az irányelv 48. cikke értelmében – 2025. november 20. napjáig kell elfogadnia és 2026. november 20. napjától kell alkalmaznia a tagállamoknak, így ezen időponttól a nyílt végű pénzügyi lízing esetén a THM feltüntetésére és számítására vonatkozó szabályokat a CCD II-t a hazai joganyagba implementáló jogszabályi előírások fogják meghatározni.

Amennyiben ezt megelőzően – a THM-re vonatkozó jogszabályi rendelkezések alapulvételével – nyílt végű pénzügyi lízing esetén is feltüntetésre kerül a THM a kereskedelmi kommunikációban, az – a Beadványban foglaltakkal egyezően – a bruttó finanszírozott összegre vetítve határozható meg, mivel a THM rendeletben foglaltak értelmében a THM kalkulációja során valamennyi pénzáramlást adóval együtt kell figyelembe venni.

Ez esetben ugyanakkor – tekintettel arra, hogy nyílt végű pénzügyi lízing esetében a konstrukció sajátosságaiból fakadóan a fentiek alapján meghatározott THM értéke rendhagyó módon alacsonyabb az ügyleti kamat mértékénél – az MNB a fogyasztók megfelelő tájékoztatása érdekében szükségesnek ítéli, hogy a THM mellett az ügyleti kamat mértéke is feltüntetésre kerüljön, és a lízingbeadó a fenti körülményekre felhívja a fogyasztók figyelmét, illetve a kereskedelmi kommunikáció részeként reprezentatív példával szemléltesse a termék sajátosságait, ezzel is segítve a fogyasztókat a különböző finanszírozási lehetőségek összehasonlításában.

Budapest, 2024. október 02.